

ІНФЛЯЦІЯ ТА СТРАХУВАННЯ ЯК ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА БЕЗПЕКУ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ: ДВОФАКТОРНИЙ РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ

М.І. Арич, М.В. Корнієнко, Я.В. Кріпак, Т.С. Діденко

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Дослідження впливу інфляції та страхування на безпеку продовольчого ринку є важливим науковим завданням з точки зору аналізу факторів підвищення конкурентоспроможності підприємств агропромислового комплексу, а тому дана тема потребує детального та комплексного дослідження. Саме тому у нашому дослідженні ми вважаємо актуальним і будемо вивчати вплив таких економічних факторів як інфляція (індекс споживчих цін) та страхування (валові страхові премії) на показники частки експорту та імпорту харчових продуктів у зальній товарній структурі експорту та імпорту, що нашу думку, є одним з тих, які характеризують безпеку продовольчого ринку.

Вивчення впливу інфляції на страхування на безпеку продовольчого ринку є об'єктом досліджень багатьох провідних вчених-економістів. Так, Каюм та Султана (*Qayyum and Sultana*) вивчали взаємозв'язок продовольчої інфляції та валового внутрішнього продукту (далі – ВВП), імпорту та експорту продуктів харчування, податків та пропозиції грошей на ринку [1]. При цьому, дослідження Ісабок (*Isaboke*) показали позитивний ефект індексного страхування на продовольчу безпеку [2].

У роботі проаналізовано вплив інфляції (індексу споживчих цін) та страхування (валові страхові премії) на безпеку продовольчого ринку, що представлено показниками експорту (% від всього товарного експорту) та імпорту (% від всього товарного імпорту) продуктів харчування. Дослідження проведено на основі аналізу статистичних даних Австралія, Бельгія, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Ісландія, Ірландія, Італія, Японія, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Іспанія, Туреччина, Швейцарія, Велика Британія за 1960-2018 роки. Оцінка впливу факторних показників на результуючі здійснена шляхом кореляційно-регресійного аналізу та розрахунку коефіцієнтів кореляції та детермінації, статистичної значимості F, p-значення для вільного члена рівняння регресії та побудову двофакторних рівнянь регресії цільових функцій безпеки продовольчого ринку. Джерелами матеріалів, що були опрацьовані в науковому дослідженні є статистичні дані Світового банку (*The World Bank*) щодо інфляції (індексу споживчих цін), вибраних для дослідження показників безпеки продовольчого ринку (частка імпорту та експорту продуктів харчування у товарній структурі імпорту чи експорту в цілому) [3], та статистична інформація Організації економічного співробітництва та розвитку (*Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD*) щодо страхового ринку (*OECD Insurance Statistics*): валові страхові премії (*total gross insurance premiums*) [3].

Результати дослідження дають змогу зробити такі науково-обґрунтовані висновки:

1) низька ймовірність (частота чи закономірність) статистичної значимості впливу разом факторних ознак і інфляції і страхування на результуючий тільки один із двох показників безпеки продовольчого ринку – експорту продуктів харчування (% від всього товарного експорту). Це пояснюється тим, що тільки у 2-х із 34-х побудованих регресійних моделях (для Данії та Португалії) були представлені і інфляція і страхування як незалежні (факторні) показники, що є статистично значимими на основі їх р-значень;

2) низька ймовірність (частота чи закономірність) статистичної значимості впливу тільки інфляції як факторної змінної тільки на один з двох показників безпеки продовольчого ринку – імпорту (% від всього товарного імпорту) продуктів харчування, так як тільки у 2-х із 34-х досліджуваних рівняннях регресії (для Данії та Туреччини) саме вплив інфляції був статистично значимим, тому що р-значення для нього було меншим за 5,0%;

3) середня ймовірність (частота чи закономірність) статистичної не значимості впливу разом і інфляції і страхування на безпеку продовольчого ринку (разом показники і експорту і імпорту продуктів харчування), тому що тільки у 9-ти із 34-х розрахованих рівняннях регресії (для Португалії, Фінляндії, Німеччини, Ісландії, Ірландії, Норвегії, Іспанії та Швейцарії) як складова регресійної моделі було включено тільки вільний член рівняння регресії, при цьому р-значення для факторних змінних разом і інфляції і страхування було більшим ніж 5,0% для кожного;

4) висока ймовірність (частота чи закономірність) статистичної значимості впливу тільки страхування (валові страхові премії) на показниками два досліджувані показники безпеки продовольчого ринку, а саме експорту (% від всього товарного експорту) та імпорту (% від всього товарного імпорту) продуктів харчування. Дана ситуація пояснюється тим, що аж у 21-му із 34-х побудованих рівняннях регресії вплив саме страхування як факторної змінної на результуючі (залежні) змінні безпеки продовольчого ринку був статистично значимим, тобто р-значення було меншим ніж 5,0%.

Робота виконана в межах та є складовою наукового дослідження впливу витрат на страхування на конкурентоспроможність підприємств агропромислового комплексу в контексті забезпечення безпеки національного продовольчого ринку.

Список література

1. Qayyum A., Sultana B. (2018), Factors of Food Inflation: Evidence from Time Series of Pakistan, *Journal of Banking and Finance Management*, 1(2), pp. 23-30.

2. Isaboke H.N., Zhang Q., Nyarindo W.N. (2016), The effect of weather index based micro-insurance on food security status of smallholders, *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 2(3), Available at: www.are-journal.com.

3. The official site of The World Bank, Available at: <https://data.worldbank.org/>

4. The official site of The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Available at: <https://www.oecd.org/>